

เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก จริน แม้นเหมือน
ประจำกรมเสนาธิการ

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก จรินทร์ แม้นเหมือน
เรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน
วันที่ กันยายน 2560 จำนวนคำ : 4,524 จำนวนหน้า : 12
คำสำคัญ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ที่ยั่งยืน
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

เอกสารวิจัยเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะส่งผลให้เกษตรกรเกิดความยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัยในการดำรงชีวิต 2) เพื่อศึกษาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เป็นแนวทางให้เกษตรกรในประเทศดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์นั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการแก้ปัญหา ช่วยให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนให้ความสำคัญของความพออยู่พอกินซึ่งมีผลต่อเกษตรกรที่สำคัญเป็นแบบอย่างที่ดีให้ดำเนินชีวิตบนทางสายกลางมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบสัมมาอาชีพ รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักประมาณตนเอง รู้จักคิด อยู่ใช้กินอย่างพอเพียง เป็นแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งโครงการพระราชดำริมากกว่า 4,000 โครงการ เป็นโครงการที่มุ่งในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการอยู่อย่างสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติโดยมีหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงให้กับเกษตรกรทุกหมู่เหล่าอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

ABSTRACT

AUTHOR: Col. Jarin Manmuen

TITLE: The New Theory of Agriculture in line with sufficiency economy.

DATE: September 2017 WORD COUNT: 4,524 PAGES: 12

KEY TERMS: Sufficiency economy

CLASSIFICATION: Unclassified

The research on "The New Theory of Agro-based The Sufficiency Economy" was design to 1) study the knowledge of sufficiency economy philosophy that will result in sustainable, stable and safe living for farmers. 2) study the projects of the Royal Initiative. This is a way for local farmers to live happy in the changing world of today. 3) study the driving force for creating correct knowledge about sufficient economy so that farmers can apply sufficient economy appropriately and cultivate a paradigm shift to live on the basis of economy sufficient. The result from the study of the purpose. Sufficiency Economy is the solution helping farmers to have sustainable life. Give importance to enough to eat. This has a significant effect on the farmers as a good role model to live on the middle line, diligently pursuing a career. Know the resources available to make the most of it. Know your self-esteem, eat enough. It is a guide to the existence and practice of people at all levels. Set up family-level, community-level to stage level. Both in development and management of the country in the middle way, especially the economic development to make a transition to the world of globalization. More than 4,000 royal projects aimed at sustainable development and the balance between human and nature. Sufficiency Economy is a way to bring practicality to all farmers, both extensively and sustainably.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ที่ยั่งยืนฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้จากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่ได้ช่วยประสิทธิประสาทความรู้ตลอดห้วงการทำวิจัย คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่เกษตรทฤษฎีใหม่ เลขที่ 9/8 หมู่ 11 ตำบล คลองหก อำเภอ คลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี ที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในด้านข้อมูลที่จะเกิดประโยชน์ต่อเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

ขอกราบขอบพระคุณ พันเอกหญิง จิตติญาจันทวุฒิ อาจารย์ส่วนวิชาความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้แนวทางและตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นายนรินทร์ เนียมบุญนำ ประธานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เลขที่ 9/8 หมู่ 11 ตำบล คลองหก อำเภอ คลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี ที่กรุณาเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง

เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหรือดำรงอยู่ได้โดยมีความเกี่ยวพันกับการเกษตร ในอดีตเกษตรกรไทยทำการผลิตแบบดั้งเดิมที่อาศัยภูมิปัญญาพื้นบ้านและเชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาการพัฒนาประเทศไทยตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นการพัฒนาตามแนวคิด การพัฒนากระแสหลักที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการตลาดและการส่งออก ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและลบ ซึ่งรัฐบาลโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปยอมรับผลการพัฒนาในช่วงดังกล่าว เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ยั่งยืน ทำให้คนไทยจากภาคส่วนต่างๆทั้งภาคราชการและภาคประชาชนได้พยายามผลึกกำลังกัน แก้ปัญหาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและสังเคราะห์ทางออกของปัญหา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอย่างบูรณาการ เกษตรกรไทยเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากรูปแบบเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมซึ่งมีการพึ่งพาธรรมชาติในการทำเกษตรแบบผสมผสาน กลายเป็นการทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยวคือ การทำเกษตรเพียงอย่างเดียวโดยอ้างหนึ่ง เพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่ต้องพึ่งปัจจัยภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี และเป็นเกษตรกรเคมีที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น โดยมุ่งการสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นหลัก การทำเกษตรแบบดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่ทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยเฉพาะความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ในช่วงต่อมาเป็นลำดับ และจำเป็นต้องเพิ่มปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตสูงขึ้นเรื่อยๆเพื่อรักษาปริมาณการผลิตให้ได้เท่าเดิม ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรต้องประสบปัญหาภาวะหนี้สินสูงขึ้น นอกจากนั้น สารพิษตกค้างจากการใช้สารเคมีในการทำเกษตรได้ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพกับเกษตรกรอีกด้วย จากผลกระทบที่เกิดขึ้นในประเทศ ประกอบกับทิศทางการพัฒนาทั้งของโลกและในประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นตามกระแสความห่วงใยในเรื่องสุขภาพ การบริโภคอาหารปลอดภัย การมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น จึงทำให้เกษตรกรตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบต่างๆจากทำเกษตรเคมีได้มีการรวมกลุ่มและตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งมีการศึกษาและพยายามหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเป็นการทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก รวมทั้งสามารถพัฒนาแนวคิดจากระดับปัจเจกบุคคลและครอบครัวไปสู่การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาระบบการผลิตในรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืนทั้งกระบวนการเพื่อสร้างการพึ่งพาตนเองและยกระดับการพัฒนาตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ

ศึกษาองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้กับเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะส่งผลให้เกษตรกรเกิดความยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัยในการดำรงชีวิต และตัวอย่างโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เป็นแนวทางให้เกษตรกรในประเทศดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เพื่อสร้างการขับเคลื่อนความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. การพึ่งพาตนเอง ในการที่จะนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักทางสายกลาง มีความพอเพียง พออยู่ พอกินตามฐานะ เลี้ยงตนเองบนพื้นฐานความ ประหยัด
2. พึ่งพากันเอง เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกัน สร้างงานสร้างอาชีพ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เน้นความสามัคคี การพึ่งพาอาศัยกัน ไม่เบียดเบียนกันคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ สร้างและพัฒนาเครือข่ายอาชีพในชุมชนให้เข้มแข็ง มีหลักการจัดการที่ดี การประกอบกิจการหรืออาชีพใดๆ ก็ตามต้องใช้ความรู้ ความสามารถและการจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างชาญฉลาดซึ่งการดำรงชีวิตนั้นต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้การนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับบุคคล ให้อยู่อย่างพอประมาณ ตามกำลังความสามารถของตน ยึดหลักทางสายกลาง สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน

การปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติ ไม่ว่าในการดำเนินชีวิต หรือจะมีอาชีพใดก็ตาม มีหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้¹

1. จะต้องยึดหลัก 3 พอ คือ พออยู่ พอกิน พอใช้ ในการดำเนินชีวิต
2. ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย มีการวางแผนการใช้จ่ายให้เพียงพอกับรายรับ
3. คิดและพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล ก่อนใช้จ่ายหรือกระทำการใดก็ตาม
4. พึ่งพาตนเอง ใช้สติปัญญา ความสามารถของตนที่มีอยู่อย่างเต็มกำลัง
5. ยึดหลักทางสายกลาง ไม่มากไป หรือน้อยเกินไป
6. ประกอบอาชีพด้วยซื่อสัตย์และสุจริต ไม่ประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย

7. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันกัน ไม่เบียดเบียนกัน
8. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
9. นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ แสวงหารายได้เสริม เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน
10. สามัคคีกันทั้งในครอบครัวและชุมชน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันซึ่งกันและกัน
11. ละเว้นไม่กระทำชั่วทั้งปวง

เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายที่กว้างขวาง ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้²

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับที่พอเพียง 2 ประการดังนี้
  - ก. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน เพื่อจะได้ระมัดระวังในการปฏิบัติ
  - ข. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะเป็นตัวสร้างเสริม อันประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร เพื่อใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ประเทศไทยมุ่งเน้นให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภค พยายามเริ่มลดต้นทุนการผลิต หรือการบริโภค ภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เศรษฐกิจพอเพียงมิใช่หมายความถึง การกระเบียดกระเสียรจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มเฟียชได้เป็นครั้งคราวตามอัตรภาพ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ มักใช้จ่ายเกินตัว เกิน

ฐานะที่หามาได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยงหรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้ได้ ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

การพัฒนาประเทศ มิได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา หากแต่ต้องเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา วัฒนธรรมชุมชน ที่มีความหลากหลายในขณะเดียวกัน กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ จำเป็นที่จะต้องพยายามหาแนวทางดำรงชีวิตตามหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างเป็นภูมิคุ้มกันป้องกันผลกระทบต่อชุมชน เอกอัครราชทูต และวัฒนธรรมของชุมชน มิให้ล่มสลายไป

การปฏิบัติตามเกษตรทฤษฎีใหม่³

ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญ คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขตที่มีฝนค่อนข้างน้อย และส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูกได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้นและมีความเสี่ยงกับความเสียหายอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการชุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็ไม่มีความแน่นอนหรือมีปัจจัยอื่นๆที่มีน้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว ด้วยเหตุนี้เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางหรือหลักในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเน้นการบริหารจัดการที่ดินและน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีหลักการใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินขนาดเล็กประมาณ 15 ไร่ ด้วยการจัดสรรที่ดิน จัด สร้างแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้ มีรายได้และอาหารไว้บริโภคตลอดปี โดยจะต้องส่งเสริมพัฒนาตามลำดับขั้น มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การผลิตที่พึ่งตนเองได้ เลี้ยงตนเองได้ พอกอยู่ พอกิน โดยใช้ประโยชน์จากที่ดินทั้งในการประกอบอาชีพและเพื่อการบริโภคในครอบครัวโดยแบ่งที่ดินออกเป็น 4 ส่วน คือ ทำนาปลูกข้าว ขุดสระน้ำ ปลูกพืชไร่ พืชสวน และสร้างที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ ในอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10

ขั้นที่ 2 การจัดตั้งสหกรณ์ ให้ชุมชนร่วมมือกันจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกันในการผลิต โดยใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น การจัดจำหน่าย การตลาด การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ เกษตรกรมีฐานะดีขึ้น นำไปสู่พอมืออันจะกิน

ขั้นที่ 3 ติดต่อบริษัทเอกชนจัดหาทุน หรือแหล่งเงินทุน เช่นธนาคาร หรือบริษัทเอกชน มาร่วมลงทุนพัฒนาพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยได้รับประโยชน์ร่วมกัน การสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ หรือขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนให้สามารถจำหน่ายทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ

การนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้เป็นรูปธรรมเกษตรกรจะได้รับประโยชน์ คือ

- 1.การพัฒนาคุณภาพของเกษตรกรในระยะยาว ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ มีอาหารบริโภค และมีรายได้ตลอดปี ทำให้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น
- 2.การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ และปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การค้นคว้าทดลอง และวิจัยเพื่อพัฒนาการเกษตร และแก้ปัญหาความเสียหาย เนื่องจากความแปรปรวนของตลาด และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ
- 3.การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศในระยะยาว อนุรักษ์ปรับปรุงสภาพและคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
- 4.ส่งเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น ทั้งด้านสุขภาพ จัดหาที่อยู่อาศัย และที่ทำกินให้แก่ราษฎร ส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้ จัดสร้างสาธารณูปโภคต่างๆให้กับประชาชน การสร้างถนนเพื่อการคมนาคมซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะนำความเจริญไปสู่ชนบท ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกและทั่วถึง ส่งผลให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ดีขึ้น

โครงการตามแนวพระราชดำริที่ส่งผลให้เกษตรกรในประเทศไทยดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้พิจารณา การที่ให้เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันได้นั้น เศรษฐกิจพอเพียง⁴ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยยึดทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง ในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตใจ ให้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต อดทน มีความเพียรเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับบุคคล เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตได้อย่าง เป็นปกติสุข มีความเป็นอยู่พอประมาณตามฐานะ พอกิน พอใช้ โดยยึดหลักทางสายกลางในการดำรงชีวิต
2. ระดับประเทศหรือระดับสังคม เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของบุคคล ชุมชน ประเทศชาติ ในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเลี้ยงคนในสังคมนั้น โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เลขที่ 9/8 หมู่ 11 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี⁵ ที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินโครงการ มีการดำเนินการโดยแบ่งพื้นที่ 13 ไร่ 3 งาน เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. สระน้ำ มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ใช้เป็นแหล่งน้ำในการเกษตร, อุปโภค และเลี้ยงปลา
2. นา มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ใช้ปลูกข้าวและพืชไร่หลังนา
3. พื้นที่ปลูกไม้ผล, พืชไร่ และพืชผัก ประมาณ 6 ไร่
4. พื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย, ถนน และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ประมาณ 1 ไร่ 3 งาน

ผลการดำเนินงาน

- 1.งานข้าว ใช้พันธุ์ข้าว 3 พันธุ์ ปลูกโดยวิธีหว่านและ ปักดำ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ รองพื้น
- 2.การปลูกพืชไร่หลังนา ปลูกข้าวโพดหวาน, ถั่วพุ่มและถั่วลิสง
- 3.งานพืชสวน
  - 3.1 ไม้ผลหลัก ได้แก่ ขนุน มะพร้าว กระท้อน
  - 3.2 ไม้ผลรอง ได้แก่ มะนาว น้อยหน่า

- 3.3 พืชพื้นเมือง ได้แก่ ชะอมหวาน แค ตะไคร้
- 3.4 พืชสวน เช่น มะเขือเทศ
- 4.งานปศุสัตว์ เลี้ยงสุกรพันธุ์หมุยซาน ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เลี้ยงง่ายและให้ลูกตก จำนวน 3 ตัว (เป็นแม่พันธุ์)
- 5.สระเก็บกักน้ำ พื้นที่ 3 ไร่ มีความลึก 4 เมตร สามารถจุน้ำได้ประมาณ 10,000 - 12,000 ลูกบาศก์เมตร รับน้ำฝนเพียง อย่างเดียว ใช้น้ำจากสระกับกิจกรรมทางการเกษตรในบริเวณพื้นที่โครงการ

จะเห็นได้ว่าโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ดังกล่าว ดำเนินมาเป็นเวลา 3 ปีเศษ ได้พิสูจน์พระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ว่ามีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำในการเกษตร ข้าวที่ปลูกไม่ประสบปัญหาขาดน้ำตลอดฤดูปลูกเพราะสามารถ รับน้ำจากสระได้ส่งผลให้ข้าวเพิ่มผลผลิตจากเดิมประมาณ 70% ซึ่งให้เห็นว่าเกษตรกรสามารถปลูกข้าวในพื้นที่จำกัด แต่ได้ผลผลิตเพียงพอสำหรับบริโภคตลอดปี น้ำที่เหลือจากการปลูกข้าวก็นำไปใช้ในการปลูกพืชไร่หลังนาและไม้ผล ได้พืชไร่มารับประทานผักสดเป็นพืชที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรสามารถใช้บริโภคและขายได้ในตลาดท้องถิ่น โดยเฉพาะข้าวโพดฝักสดให้รายได้สุทธิสูงเหมาะสม ส่วนสุกรพันธุ์หมุยซานเป็นพันธุ์ที่เลี้ยงง่าย โดยใช้อาหารในพื้นที่ ของเสียจากสุกรสามารถเป็นแหล่งอาหารของปลาที่เลี้ยงในสระอีกด้วย ส่วนไม้ผลที่ปลูกในพื้นที่คาดว่า เป็นรายได้แหล่งใหญ่ในอนาคตของเกษตรกร และเกษตรกรสามารถใช้ผลิตผลจากพื้นที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีพและเพิ่มรายได้ โดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากแหล่งอื่น

องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะส่งผลให้เกษตรกรเกิดความยั่งยืนมั่นคงและปลอดภัย

จุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่ทำให้เกิดดุลยภาพของเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชนคนตลอดไปเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา คือ เศรษฐกิจที่มีรากฐานมั่นคง มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นแนวคิดหลักสังคม ให้รวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคม ที่ให้มนุษย์ปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้รวมถึง ศาสนธรรมซึ่งเป็นระเบียบจิตใจของคนในสังคมที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มี

ชีวิต เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ขึ้นกับความสมดุล หรือไม่สมดุลของระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ขึ้นกับความสมดุลหรือไม่สมดุลของระบบนิเวศความสมดุล และเชื่อมโยงระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับจุดหมาย การพัฒนาที่ทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขตลอดไปหนทางนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียงโดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในที่นี้จะขอกกล่าวถึง "คน" เป็นปัจจัยแรก เพราะ "คน" เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน "คน" เป็นผู้สร้างปัญหาทั้งหลายทั้งปวงให้เกิดขึ้น เพราะตัวกิเลส ตัณหาที่มีอยู่ในตัวคน จึงเป็นปัญหาอุปสรรคขัดขวาง ที่จะให้โลกไม่สามารถเดินไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

การขับเคลื่อนสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานการปฏิบัติ ดังนี้

1. พิจารณาจากความสามารถในการพึ่งตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะ คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดีพอเหมาะพอควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีองค์ประกอบครอบคลุมทั้ง 5 ประการ คือ 1) ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ปรานีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก 2) ด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน รู้จักฝึกกำลัง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง 3) ด้านเศรษฐกิจ ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตนประกอบอาชีพสุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียรอดทน ใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัด รู้จักการเก็บออมเงินและแบ่งปันผู้อื่น 4) ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและภูมินิเวศ พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม 5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

2. พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้ รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาปรับใช้อย่างมีขั้นตอน และมีมาตรฐานในการปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียรความอดทน และใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง “คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติ มี 4 ประการคือประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรมประการที่ 2 คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจจะความดีนั้นประการที่ 3 คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใดประการที่ 4 คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมืองคุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคง ก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์

การพัฒนาชีวิตโดยเศรษฐกิจพอเพียง

คนแต่ละคนมีชีวิตแตกต่างกันไปตามแบบแผนของสังคมที่สลับซับซ้อน เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดเวลา แต่ทุกคนก็ยังมีความต้องการที่ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยเฉพาะคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงชี้แนะปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิต⁷ และมอบแนวทางในการดำรงชีวิตในทางสายกลางที่สมดุล คือ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม ที่เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียง ชีวิตความเป็นอยู่ของคนเกี่ยวข้องกับทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่แต่ละคนมีระดับความต้องการไม่เท่ากัน เพราะแต่ละคนย่อมมีโอกาสของการพัฒนาการที่แตกต่างออกไป เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสร้างรายได้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันด้านสังคมเริ่มต้นจากการดำรงชีวิตจะมองถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง ความร่วมมือของคนในครอบครัวและคนรอบข้าง สมาชิกในสังคมยอมรับ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาชีวิตควรดำเนินการ ดังนี้⁸

1. ค้นหาความต้องการของตนเองให้พบว่า มีความต้องการอะไร มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตอย่างไร เช่น ต้องการมีชีวิตที่มีอนาคตก้าวหน้า ความเป็นอิสระ มีเวลาเพื่อครอบครัวและสังคม มีทรัพย์สินเพียงพอ มีความสุข หลุดพ้นจากความยากลำบาก
2. วิเคราะห์ข้อมูลของตนเองและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้รู้สถานการณ์ รู้สาเหตุของปัญหา รู้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
  - 2.1 ศักยภาพของตนเอง เช่น ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ (ทักษะ) ชื่อเสียง ประสิทธิภาพ ความมั่นคงความก้าวหน้า สภาพทางการเงิน การสร้างรายได้การใช้จ่าย การออม คุณธรรมและศีลธรรม
  - 2.2 ศักยภาพของครอบครัว เช่น วิธีการดำรงชีวิต ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมวัฒนธรรม ประเพณี คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ฐานะทางสังคม ฐานะทางการเงิน ที่เป็นทรัพย์สินและหนี้สินของครัวเรือนรายได้รายจ่าย ของครัวเรือน
3. วางแผนการดำเนินชีวิต
  - 3.1 พัฒนาดตนเอง ให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่อง (ไม่เรียนรู้) สร้างวินัยกับตนเอง โดยเฉพาะวินัยทางการเงิน
  - 3.2 สร้างนิสัยที่มีความคิดก้าวหน้ามุ่งมั่นในเป้าหมายชีวิต หมั่นพิจารณาความคิดตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นระบบโดยใช้ความรู้ (ที่รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และครอบครัว
  - 3.3 หมั่นบริหารจัดการใจให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต รักชาติ เสียสละ สามัคคี เทียงธรรม ศีลธรรม
  - 3.4 ควบคุมจิตใจให้ตนเอง ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม สร้างสรรค์ ความเจริญรุ่งเรือง
  - 3.5 พัฒนาจิตใจ ให้ลด ละ เลิก อบายมุข กิเลส ตัณหา ความโกรธ ความหลง
  - 3.6 เสริมสร้างและฟื้นฟูความรู้และคุณธรรมของตนเองและครอบครัว เช่น เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกทักษะ ในวิชาการต่าง ๆ หรือวิชาชีพ หมั่นตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องอย่างสม่ำเสมอ
  - 3.7 ปรับทัศนคติในเชิงบวก และมีความเป็นไปได้
4. จัดบันทึกและทำบัญชีรับ - จ่าย
5. สรุปผลการพัฒนาตนเองและครอบครัว โดยพิจารณาจาก
  - 5.1 ร่างกายมีสุขภาพ สมบูรณ์ แข็งแรง
  - 5.2 อารมณ์ต้องไม่เครียด มีเหตุมีผล มีความเชื่อมั่น มีระบบคิดเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีแรงจูงใจ กล้าคิดกล้าทำไม่ท้อถอย หรือหมดกำลังใจ เมื่อประสบปัญหาในชีวิต

5.3 สิ่งเหล่านี้ได้ลด ละ เลิก ได้แก่ รถป้ายแดง เงินพลาสติก โทรศัพท์มือถือ สถาน เรีงรมย์ เหล้า บุหรี่ การพนัน

สรุป

จากการศึกษาเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ยั่งยืนทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่พอกินตามสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้ ในหน้าแล้งมีน้ำน้อยก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่างๆได้โดยไม่ต้องพึ่งพาชลประทาน เกษตรทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ยั่งยืนและมั่นคงได้ ซึ่งมีประการสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น การขุดสระน้ำจะต้องสามารถเก็บกักน้ำได้ เพราะสภาพดินในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน ต้องได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน ซึ่งขนาดขนาดพื้นที่เฉลี่ยตัวเรือนละ 15 ไร่ อัตราส่วนเฉลี่ยขนาดพื้นที่มีใช้หลักตายตัว หากพื้นที่การถือครองของเกษตรกรจะมีน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ก็สามารถนำอัตราส่วน (30:30:30:10) ไปปรับใช้ได้ ซึ่งการปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าว ซึ่งเป็นพืชหลัก ไม้ผล พืชผัก พืชไร่ และพืชสมุนไพร อีกทั้งยังมีการเลี้ยงปลาหรือสัตว์อื่นๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาบริโภคได้ตลอดทั้งปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการสำหรับครอบครัวได้ และส่วนที่เหลือสามารถจำหน่ายได้เป็นรายได้แก่ครอบครัวได้อีก จะเห็นได้ว่า การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีศักยภาพ เพื่อการพัฒนาการเกษตรของไทยอย่างยั่งยืนที่ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

1. ในอนาคตหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสามารถนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงให้กับเกษตรกรทุกหมู่เหล่าอย่างกว้างขวางและยั่งยืน
2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงเห็น

ว่าการพัฒนาระบบเครือข่ายและฐานข้อมูลในการส่งเสริมให้เกษตรกรนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยเล่มนี้จะเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกรในการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติที่มั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ¹หลักการปรัชญาและกรอบแนวคิด/DuangjaiPlianstree.เข้าถึง เมื่อ 3 มิถุนายน 2560). เข้าถึงได้จาก <http://duangjai078.wordpress.com>
- ²พีญศิริ จารุจินดา. เศรษฐกิจพอเพียง (อินเทอร์เน็ต)2557 (เข้าถึงเมื่อ 10 เมษายน 2560). เข้าถึงได้จาก <http://site.google.com/site/classroomsocial/lesson/unit4/02>
- ³ทฤษฎีใหม่-การให้บริการพื้นที่โฮมเพจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.(เข้าถึงเมื่อ 3 มิถุนายน 2560).เข้าถึงได้จาก <http://web.ku.ac.king727news>
- ⁴อิทธิพล. เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (อินเทอร์เน็ต).2552 (เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2560). เข้าถึงได้จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/ittipon/2009/06/30entry-1>.
- ⁵โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เลขที่ 9/8 หมู่ 11 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เมื่อ 10 มิถุนายน 2560
- ⁶กลุ่มงานจัดการฟาร์ม สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. (อินเทอร์เน็ต).2555 (เข้าถึงเมื่อ 13 เมษายน 2560). เข้าถึงได้จาก <http://docs.google.com/viewer>.
- ⁷เศรษฐกิจพอเพียง_สำนักแผนงานและสารสนเทศ_กรมป่าไม้.(เข้าถึงเมื่อ 3 มิถุนายน 2560).เข้าถึงได้จาก <http://new.forest.go.yh>planning>
- ⁸เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร(พิมพ์ครั้งที่3) โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีนาคม 2549.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก จรินทร์ แม่นเหมือน

วันเดือนปีเกิด 7 ธันวาคม 2511

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2534 : ปริญญานิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

พ.ศ. 2541 : หลักสูตรนายทหารสารบรรณชั้นเรืออากาศ รุ่นที่ 16

พ.ศ. 2545 : หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าสารบรรณ(กองบัญชาการทหารสูงสุด)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2537-2548 : ประจำแผนกสวัสดิการ กองสวัสดิการ กรมเสนาธิการ

พ.ศ. 2548-2554 : หัวหน้าแผนกทะเบียนพล กองจัดการกำลังพล
สำนักงานกำลังพล กรมเสนาธิการ

พ.ศ. 2554-2556 : หัวหน้าแผนกบริการกำลังพล กองบริการกำลังพล
สำนักงานกำลังพล กรมเสนาธิการ

พ.ศ. 2556-2557 : รองผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนการกำลังพล
สำนักงานนโยบายและแผนการกำลังพล กรมเสนาธิการ

พ.ศ. 2557-2559 : รองผู้อำนวยการกองสวัสดิการ กรมเสนาธิการ

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน : ประจำ กรมเสนาธิการ